

Handlingsplan för Region Skånes arbete med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter.

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	sidan 3
Aktuell lagstiftning samt konventioner.....	sidan 5
Prioriterade områden.....	sidan 7
Kartläggning.....	sidan 8
Samråd.....	sidan 9
Information och myndighetsbemötande.....	sidan 10
Främjande och synliggörande.....	sidan 12
Uppföljning och revidering.....	sidan 13
Kontaktuppgifter.....	sidan 13

Bakgrund

Sverige har ratificerat Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter samt den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk. Detta skedde i februari år 2000.

Konventionerna bygger på att det finns ett stort antal minoriteter i Europa som levt i länderna under lång tid och som har eget språk och egen kultur.

Det konstateras att skydd av nationella minoriteter är nödvändigt för stabilitet, demokratisk säkerhet och fred.

Efter det att Sverige ratificerat konventionen infördes minoritetspolitiken som ett område inom den svenska statsbudgeten.

Regeringen tog fram följande kriterier för att en grupp ska definieras som nationell minoritet i Sverige;

- en uttalad samhörighet och en (till antalet i förhållande till resten av befolkningen) icke dominerande ställning i samhället
- en religiös, språklig, traditionell och/eller kulturell tillhörighet
- en vilja och strävan att behålla sin identitet
- historiska eller långvariga band med Sverige

De grupper som i Sverige uppfyller dessa kriterier är

Samer, Romer, Sverigefinnar, Judar och Tornedalingar.

I Sverige finns uppskattningsvis

samer	20 000 - 35 000
romer	50 000 – 100 000
sverigefinnar	450 000 – 600 000
judar	20 000 - 25 000
tornedalingar c:a	50 000

Några exakta siffror finns inte, för registrering av etnisk tillhörighet är förbjuden i Sverige.

Samtliga grupper finns representerade i Skåne.

De nationella minoritetsspråken utgörs av **finska, meänkieli, samiska, jiddisch** och **romani chib**.

Finska, meänkieli och samiska kategoriseras som nationella minoritetsspråk med geografisk och historisk bas.

Jiddisch och romani chib kategoriseras som territoriellt obundna språk.

Minoritetstillhörigheten bygger på den s.k. självidentifikationsprincipen som innebär att varje individ själv avgör om hon/han tillhör en nationell minoritet.

Personer som tillhör nationella minoriteter i Sverige har genom historien utsatts för kränkningar, marginalisering och förföljelse (t.ex. tvångssterilisering, rasbiologisk forskning och förbud mot fast boende).

År 2009 lade den svenska regeringen fram en proposition för riksdagen

”Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna” (prop. 2008/09:158).

I propositionen föreslås en ny sammanhållen lag, Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724).

Lagen trädde i kraft den 1 januari 2010.

Regeringen har gett Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget uppdraget att stödja och följa hur lagen efterlevs i landet.

Minoritetslagen tar upp sju huvudområden :

- samråd
- kartläggning
- informations- och myndighetsbemötande
- främjande och synliggörande
- förskola
- äldreomsorg
- statsbidrag

De fyra första huvudområdena faller inom Regionen Skånes verksamhetsområde. Förskola och äldreomsorg är primärkommunalt ansvar. Statsbidrag avser bidrag till de kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområde för en viss språkgrupp.

Minoritetslagen är en rättighetslagstiftning vilket innebär att offentliga aktörer såsom Region Skåne ska förverkliga rättigheter och inte enbart tillgodose behov, intressen och önskemål.

Aktuell lagstiftning samt konventioner

I Europakonventionen, som sedan 1995 är införlivad i svensk lag, omnämns nationella minoriteter specifikt i artikel 14 om förbud mot diskriminering. Artikel 27 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, liksom artikel 30 i FN:s konvention om barnets rättigheter, skyddar minoriteters rätt att ha sitt eget kulturliv, bekänna sig till och utöva sin egen religion och använda sitt eget språk.

FN:s generalförsamling har också antagit en deklaration om rättigheter för personer som tillhör nationella eller etniska, religiösa och språkliga minoriteter (1992), och en deklaration om urfolkens, däribland samernas, rättigheter (2007). Urfolksdeklarationen säger bland annat att urfolk har rätt till eget språk och utbildning i sin egen kultur och på sitt eget språk, rätt att delta i beslutsfattande som berör deras rättigheter och rätt att utveckla sina egna beslutsfattande institutioner. En deklaration är inte juridiskt bindande på samma sätt som en konvention men kan sägas uttrycka politisk vilja och tydliga ambitioner att gå i en viss riktning.

Den reformerade svenska regeringsformen, som trädde i kraft 1 januari 2011, slår i 1 kapitlet 2 § fast att:

”samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas”.

Regeringsformens andra kapitel innehåller bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter, och stadgar bland annat att lag eller annan föreskrift inte får innebära att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Språklagen (SFS 2009:600) trädde i kraft 1 juli 2009.

Den anger att svenska är huvudspråk i Sverige, att de nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska och att det allmänna ska skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

Den nya, sammanhållna lag som föreslogs i propositionen Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna antogs av riksdagen 2009 och trädde i kraft 1 januari 2010.

Den fick namnet Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724) och ersatte de tidigare minoritetsspråklagarna om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli.

Minoritetslagens allmänna bestämmelser eller grundskydd innebär att **lagen gäller i hela landet och omfattar samtliga fem nationella minoriteter.**

Grundskyddet regleras i minoritetslagens inledande paragrafer, som bland annat slår fast att:

- förvaltningsmyndigheter ska när det behövs på lämpligt sätt informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt denna lag (3 §)
- det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken (4 §, även 8 § språklagen)

- det allmänna ska främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige (4 §)
- barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt (4 §)
- förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor (5 §)

Minoritetslagen innehåller också bestämmelser om förstärkt skydd för samiska, finska respektive meänkieli i de så kallade förvaltningsområdena. Sådana har funnits i Norrbottens län sedan de tidigare minoritetsspråklagarna infördes år 2000, men i och med 2010 års minoritetslag utvidgades förvaltningsområdena för finska och samiska.

Även utanför förvaltningsområdena gäller ett förstärkt skydd för samiska, finska och meänkieli. Om språkkunnig personal finns har enskilda rätt att få använda dem vid myndighetskontakter.

Enskilda har alltid rätt att använda finska och samiska.

Prioriterade områden

Regionstyrelsen i Skåne har gett Region Skånes Integrationsråd ett uppdrag att ta fram en handlingsplan för implementering av Lagen om nationella minoriteter inom regionens verksamhetsområde.

I detta arbete har följande områden prioriterats

- kartläggning
- samråd
- informations- och myndighetsbemötande
- främjande och synliggörande

Inom varje område beskrivs Regionens mål och planerade aktiviteter.

Kartläggning

Europarådet har i sin granskning av den svenska minoritetspolitiken påpekat att bristande statistik om Sveriges nationella minoriteter gör det svårare att följa upp åtagandena i ramkonventionen och minoritetsspråkskonventionen.

Svenska myndigheter registrerar av integritetsskäl inte befolkningen utifrån etnisk tillhörighet.

Det finns därför ingen officiell statistik över hur många individer som identifierar sig med någon eller några av de nationella minoriteterna eller var i landet de bor.

Region Skåne måste därför ha kontakt med de organisationer som finns samt vända sig mot hela befolkningen.

Målsättning:

Region Skåne ska genom kontakter med organisationer och företrädare för de nationella minoriteterna samt öppna forum nå regionens minoriteter för att inom den regionala verksamheten tillgodose minoriteternas behov.

Planerade aktiviteter:

- kontakta och besöka föreningar, församlingar och andra organisationer som verkar inom de nationella minoriteterna i Skåne
- kontakta de skånska kommunerna för att få information om deras verksamhet för nationella minoriteter
- genomföra en frivillig kartläggning av Region Skånes anställda för att ta reda på om det finns anställda som talar minoritetsspråk och vill använda det i sin tjänst.

Samråd

Alla kommuner, landsting och regioner ska samråda med alla nationella minoriteter som finns representerade i det egna området.

Samråden bör ske på ett systematiskt och regelbundet sätt. Minoriteterna skall på detta vis ges reellt inflytande över frågor som berör dem.

Man bör eftersträva att samrådsgrupperna får en bred representation.

Ett sätt att nå ut brett är att ordna öppna samrådsformer på bibliotek och andra offentliga platser. Sådana möten kan annonseras i lokalpressen, gärna både på minoritetsspråk och på svenska.

Målsättning

Region Skåne ska tillsammans med minoriteterna skapa en plattform för samråd. Samrådet ska utformas efter minoriteternas behov och önskemål och ska genomföras med den frekvens som man enas om.

Planerade aktiviteter

- Region Skåne ska under 2013 inleda samtal med minoriteterna och bjuda in till öppet möte.
- Region Skåne ska tillsammans med minoriteterna fastställa former för framtida samråd
- Region Skåne tillsätter en intern arbetsgrupp för halvårsvisa avstämningar av arbetet med nationella minoriteter

INFORMATION OCH MYNDIGHETSBEMÖTANDE

Myndigheternas sätt att bemöta de nationella minoriteterna i den lokala eller regionala vardagen är av stor betydelse, inte minst med tanke på hur minoriteterna har behandlats genom historien.

Ett positivt bemötande från myndighetshåll kan förväntas leda till att enskilda i högre grad kommer att utnyttja sina rättigheter.

Om det ska kunna ske på ett effektivt sätt måste det inom myndigheterna finnas kunskaper om minoritetslagstiftningen. Dessutom behöver myndigheterna ha kännedom om den faktiska situationen för minoriteterna i området.

På regionens hemsida samlas med fördel information om nationella minoriteters rättigheter och om det egna arbetet inom minoritetsområdet.

Denna information bör ges både på minoritetsspråk och på svenska.

(På www.minoritet.se, webbplatsen för de nationella minoriteterna, finns visst översatt material som kan användas.)

I Regionens olika informationskanaler såsom tidningar, broschyrer etc. bör information om minoriteternas rättigheter ingå.

Region Skånes hemsida bör innehålla basal information på minoritetsspråken.

Målsättning

Region Skånes alla anställda ska få information om Lagen om nationella minoriteter. Basinformation om Region Skåne ska finnas på minoritetsspråken på Region Skånes hemsida.

Planerade aktiviteter

- utarbeta en "lathund" om Lagen om nationella minoriteter och placera den på Region Skånes hemsida tillgänglig såväl internt som externt
- informera Region Skånes fullmäktigeledamöter om lagen
- tillsammans med Kommunförbundet Skåne informera kommunledningarna om lagen och se om det finns samarbetsmöjligheter gällande kartläggning och samråd
- anordna seminarium tillsammans med minoritetsföreträdare
- tillföra basinformation på minoritetsspråken på Region Skånes hemsida
- tillföra information, på minoritetsspråken, om minoritetslagen på Region Skånes hemsida

- informera om lagen vid förvaltningschefsmöte
- tillföra länkar på Region Skånes hemsida, som leder till mer kunskap om nationella minoriteter
- erbjuda tolkar på minoritetsspråk

FRÄMJANDE OCH SYNLIGGÖRANDE

I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

Minoritetslagens 4 § gäller för samtliga fem minoriteter och i hela landet. Kravet på det allmänna att främja de nationella minoriteternas språk och kultur innebär att aktiva åtgärder ska vidtas.

Kommuner, landsting och regioner bör, även om de inte upplever någon uttrycklig efterfrågan, arbeta aktivt med att sprida kunskap om minoritetsfrågor. Då skapas uppmärksamhet och intresse, både hos allmänheten, kommunens, landstingets eller regionens anställda och minoriteterna själva, vilket är avgörande i det långsiktiga arbetet för att bevara minoritetsspråken och kulturarvet.

Ett sätt att uppmärksamma minoritetsfrågorna är olika typer av seminarier, föreläsningar och kulturevenemang, för allmänheten såväl som myndighetsanställda.

Regionen bör vara öppen för att delta och stödja minoriteterna i deras kultur- och kunskapsaktiviteter.

Målsättning

Region Skåne ska arbeta aktivt för att i olika sammanhang stödja och synliggöra de nationella minoriteternas språk, historia och kultur.

Planerade aktiviteter

- de minoriteter som har egen flagga och nationaldag ska erbjudas att hissa sina flaggor på Region Skånes flaggstänger på nationaldagen
- Region Skåne ska göra ett antal Roll-ups med information om de nationella minoriteterna och minoritetslagen. Dessa ska cirkuleras i Regionens olika byggnader samt vid lämpliga tillfällen vid konferenser m.m..
- Region Skåne ska särskilt beakta minoriteternas kultur i Regionens kulturplan och främja barns och ungdomars möjlighet att bevara och utveckla sina kulturella rötter.

Uppföljning och revidering

En första uppföljning och revidering av handlingsplanen kommer att ske i december 2014 avseende måluppfyllelsen.

Därefter kommer en uppföljning och revidering att ske årligen.

Integrationsrådet ansvarar för att samordna och följa upp arbetet.

Regionstyrelsen är ansvarig för revideringen av planen.

Kontaktuppgifter

Frågor gällande handlingsplanen för Region Skånes arbete med att säkerställa de Nationella Minoriteternas rättigheter besvaras av

Cornelia Björklund Røjner

Ordförande Integrationsrådet Region Skåne

Tfn: 0705-13 76 91

E-mail: cornelia.rojner@telia.com

Annika Bahrtine

Integrationshandläggare

Regionkansliet

Region Skåne

Tfn: 040 675 31 45

Besöksadress Dockplatsen 26 Malmö

E-mail: annika.bahrtine@skane.se